

2.4. Diplomanın düzenlenmesinden sonra davacının kimlik bilgilerinde meydana gelen değişiklik ise, önceki durumu geçersiz kılmayacağı gibi, diplomanın değiştirilmesini gerektiren hukuki bir neden de değildir.” denilerek ilgili belgeler Kurumumuza gönderilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. 18/10/1982 tarihli ve 2709 sayılı T.C. Anayasası'nın “Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı” başlıklı 74'üncü maddesinde; “... Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler...” hükmüne,

4. 14/06/2012 tarihli 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun ‘Kurumun görevi’ başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasında; “Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.” hükmünü amirdir.

5. 25/04/2006 tarihli 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun ‘Ad ve soyadı düzeltilmesi’ başlıklı geçici 8'inci maddesinde “(Ek: 19/10/2017-7039/26 md.) (1) Kişinin iki yıl içerisinde yerleşim yerinin bulunduğu nüfus müdürlüğüne yazılı olarak başvurması kaydıyla; 21/6/1934 tarihli ve 2525 sayılı Soyadı Kanununun 3 üncü maddesine aykırı soyadları ile yazım ve imla hatası veya düzeltme işareti kullanılmamasından kaynaklanan anlam değişiklikleri bulunan ad ve soyadları, mahkeme kararı aranmaksızın, il veya ilçe idare kurulunun vereceği kararlarla bir defaya mahsus olmak üzere değiştirilebilir. İl ve ilçe idare kurullarının vereceği karar kesindir. Soyadı değiştirilen erkek ise kendisi ile birlikte varsa karısının ve müracaat tarihinde ergin olmayan çocuklarının da soyadları düzeltilir. Soyadı değiştirilen kadın ise kendisi ile birlikte ergin olmayan evlilik dıőı çocukları varsa onların da soyadları düzeltilir.” denilmektedir.

6. 04/11/1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun “Lisans düzeyinde öğretim” başlıklı 43'üncü maddesinin ilk fıkrasında; “... Yükseköğretim kurumlarında, kuruluş özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre yapılan eğitim - öğretim ve buna dayalı olarak verilen diplomalarla ilgili esaslar her üniversitece hazırlanacak öğretim ve sınav yönetmeliğinde belirtilir.” hükmü,

7. 3/9/2015 tarihli ve 29464 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Anadolu Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmelięi’nin ‘Diplomalar ve diğer belgeler’ başlıklı 24'üncü maddesinin birinci fıkrasında; “Kayıtlı olduğu önlisans programında en az 120 AKTS; 4 yıllık lisans programında en az 240 AKTS; ... ÇK, DZ, EK, FF ve YZ harf notu olmayan, GNO’su en az 2,00 olan ve diğer yükümlülüklerini yerine getiren öğrenciye; kayıtlı olduğu programın karekodlu diploması ile Diploma Eki (Diploma Supplement) ve Not Durum Belgesi (Transkript) verilir.” denilmektedir.

8. 13/11/2018 tarih ve 9/14 tarihli Senato Kararı ile yürürlüğe giren Anadolu Üniversitesi Diploma, Diploma Eki ve Dięer Belgelerin Düzenlenmesine İlişkin Yönerge’nin ‘Diplomanın kaybı veya yenilenmesi’ başlıklı 8'inci maddesi; “Diplomada kurum tarafından yapılan bir hata varsa yeni diploma düzenlenir. Diploması kaybolan veya zayi olan mezunlar için başvuruları ve diploma harcını ödemeleri koşuluyla ilk diplomada yer alan bilgileri içeren yeni bir diploma düzenlenir, “İkinci Nüsha (Duplikata)” olduğu belirtilir ve üzerinde sadece Rektörün imzası yer alır.

Öğrencilerin mezuniyet tarihinden sonra; nüfus kimlik bilgilerindeki değişiklik nedeniyle, hukuki zorunluluk ve cinsiyet değişiklikleri dışında, diplomalarında geriye dönük düzeltme yapılmaz.

İptal edilen diplomalar, üzerine iptal yazılarak saklanır.” hükmünü amirdir.

IV. KAMU DENETÇİSİ ARIF DÜLGER'İN KAMU BAŞDENETÇİSİ'NE ÖNERİSİ

9. Kamu Denetçisi tarafından yapılan inceleme ve araştırma neticesinde; başvurunun reddi gerektiği hususundaki öneri Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur.

V. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. Hukuka, Hakkaniyete ve İnsan Haklarına Uygunluk Yönünden Değerlendirme

10. Başvuru, Eskişehir Anadolu Üniversitesi mezunu başvuranın soyadı değişikliğine ilişkin bilginin diploma ve transkriptine işlenerek yeniden düzenlenmesi talebini içermektedir.

11. Dosya kapsamından, başvuranın 12/09/2018 tarihli Kocasinan Kaymakamlığı İlçe İdare Kurulu'nun 1010 sayılı Kararı ile '██████' olan soyadını '██████' olarak değiştirdiği, ilgili belge ile Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü'ne 14/12/2018 tarihli dilekçe ile başvuruda bulunarak diploma ve transkript belgesinin yeni soyadına göre düzenlenmesini talep ettiği, İdarenin anılan talebi 14/12/2018 tarih ve ██████ sayılı yazı ile reddettiği, başvuranın ret işlemine ilişkin Kurumumuza başvurduğu anlaşılmaktadır.

12. Başvuruya konu uyumsuzluğa ilişkin mevzuata bakıldığında, 2547 sayılı Kanun ile diplomaların düzenlenmesine ilişkin esasların her üniversitece hazırlanacak öğretim ve sınav yönetmeliğinde belirtileceğinin kural altına alındığı (bkz. 6 no'lu Prg.), bu kapsamda Anadolu Üniversitesinin ilgili Yönetmelikte diploma alınabilmesi için gerekli akademik kriterlerin belirlendiği (bkz. 7 no'lu prg.), 13/11/2018 tarihli Anadolu Üniversitesi Senato Kararı ile onaylanan Yönerge'de ise mezuniyet hakkı kazanan öğrencilere hangi diplomaların verileceğinin ve diplomaların önünde ve arkasında yer alacak bilgilerin düzenlendiği, öte yandan anılan Yönerge'nin 8'inci maddesi ile de diplomada yer alan bilgilerin hangi şartlar altında değiştirilebileceğinin düzenlendiği, ancak bu şartlar arasında nüfus kimlik bilgilerinde yapılan bir değişikliğin yer almadığı görülmektedir.

13. Bilindiği üzere, mezuniyet bir kazanılmış hak olup bu hak diploma ile tespit ve beyan/ilan edilmektedir. Öğrenciye mezuniyet belgesi veya diploma verilmesi işlemi ise geçmişteki bir durumu tespit eden, beyan edici nitelikte ve geçmişe etkili bir idari işlemdir. Bu durum, Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından 2016/278 sayılı dosya hakkında verilen 24/08/2016 tarihli Ret Kararında; *“Yargısal içtihatlarda; diplomaların, düzenlendikleri tarihte var olan hukuki ve fiili durumu gözeten belgeler olduğu, bu sebeple kişilerin mezun olduğu ve diplomanın düzenlendiği tarihteki isim veya soy isimlerinde sonradan meydana gelen değişikliklerin, önceki durumu geçersiz kılmayacağı gibi diplomanın değiştirilmesini gerektiren hukuki bir neden de olmadığı, bu nedenle ilgililerin ancak mezun oldukları okul idaresine başvurarak diplomasının uygun yerine sonradan mahkeme kararıyla isim veya soy isminin değiştirildiğine dair bir açıklama yapılmasını veya bu hususu bildiren bir belge verilmesini isteyebileceği belirtilerek, idarelerin eski diploma üzerine isim veya soy isim değişikliğini şerh işleminin yeterli ve hukuka uygun olduğu belirtilmiştir... Yine yargısal içtihatlarda; yasa koyucunun, belli konularda gerekli kuralları koyacak, çerçeveyi çizecek yasaların uygulanmasını sağlamak için idareye belli düzenleme alanı bırakabileceği idarenin Anayasanın 124 üncü maddesine*

dayanarak ilgili üst norma aykırı olmamak şartıyla **yönetmelik çıkartabileceği**” şeklinde ele alınmaktadır.

14. Nitekim Danıştay 8. Dairesi 04/10/2004 tarihli ve 2004/448 E.-3589 K. sayılı kararında; “... Üniversitesi Önlisans ve Lisans Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin 33/c maddesinde, ancak diplomanın kaybı durumunda bir defaya mahsus olmak üzere yeni bir diplomanın verileceği ve diploma üzerine “ikinci nüsha” ibaresinin konulacağı hüküm altına alınmıştır. **Diplomalar, düzenlendikleri tarihte var olan hukuki ve fiili durumu gözeten belgelerdir.** Davacının mezun olduğu ve diplomanın düzenlendiği tarihteki soy isminin B. olduğu, diplomanın bu hukuksal durumu yansıttığı açıktır. **Diplomanın düzenlenmesinden sonra davacının kimlik bilgilerinde meydana gelen değişiklik ise, önceki durumu geçersiz kılmayacağı gibi, diplomanın değiştirilmesini gerektiren hukuki bir neden de değildir.** Bu durumda davacının ancak Fakülte İdaresine başvurarak diplomasının uygun yerine, sonradan mahkeme kararıyla soy isminin değiştirildiğine dair bir açıklama yapılmasını veya bu hususu bildiren bir belge verilmesini isteme hakkı vardır. Bu nedenle dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığından, temyiz isteminin kabulü ile mahkeme kararının bozulması gerekmektedir...” denilmiştir.

15. Benzer şekilde, Danıştay 10. Dairesinin 09/12/1996 tarihli ve 1994/5624 E, 1996/8095 K. sayılı kararı; “...Dava dosyasının incelenmesinden, 1.7.1996 tarihinde ... Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun olarak diplomasını alan davacının ... Asliye Hukuk Mahkemesi'nin ... tarih ve ... sayılı kararı ile H. olan isminin T. olarak değiştirildiği ve bu değişiklik sonucu davacının diplomasının da T. olarak değiştirilmesi istemiyle idareye yaptığı başvurusunun reddedildiği anlaşılmaktadır. Davacının fakülteden mezun olduğu ve diplomanın düzenlendiği tarihte isminin H. olduğunun çekişmesiz olduğu, diplomanın; düzenlendiği tarih itibariyle mevcut hukuki ve fiili durumu yansıtması gerektiği, bir başka ifadeyle **diplomanın verildiği tarihteki durum için geçerlilik taşıyacağı kuşkusuz olduğundan, davacının diplomanın düzenlenme tarihinden sonra isminde meydana gelen değişikliğin, önceden verilen diplomayı geçersiz kılmayacağı gibi bu diplomanın değiştirilmesini de gerektirmeyeceği açıktır.** Bu durumda, davalı idarece tesis edilen işlemde hukuka aykırılık görülmemiştir...” şeklindedir.

16. Kurumumuzca yapılan değerlendirme neticesinde, gerek diplomanın hukuki niteliği gerek Danıştay içtihatları ve Kamu Denetçiliği Kurumu kararı birlikte düşünüldüğünde, İdarenin ilgili üst norma uygun olarak konuya ilişkin Yönerge hazırladığı, başvuruya konu soyadı değişikliğinin diploma ve transkript bilgilerinin değişikliğini gerektirecek hukuki bir durum sayılamayacağı, İdarenin başvuranın soyadı bilgisi nedeniyle diploma ve transkriptinin değiştirilmesi talebinin reddedilmesi işleminin hukuka ve hakkaniyete aykırı olmadığı sonuç ve kanaatine varılmıştır.

B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

17. İyi yönetim ilkelerine, 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "İyi yönetim ilkeleri" başlıklı 6'ncı maddesinde yer verilmiştir. Söz konusu ilkeler yönünden yapılan değerlendirmeler neticesinde; başvurunun inceleme ve araştırması kapsamında Kurumumuzca istenilen bilgi ve belgelerin İdare tarafından süresi içerisinde Kurumumuza gönderildiği, böylece “makul sürede karar verme” ilkelerine uygun davranıldığı; ancak idarenin başvurana verdiği 14/12/2018 tarih ve [REDACTED] sayılı cevabi yazıda İdarenin ret işlemine karşı hangi

sürede hangi mercilere başvurabileceğini göstermediği, bu nedenle “karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi” ilkesine uyulmadığı anlaşılmış olup idareden bundan böyle bu ilkelere de uyması önerilmektedir.

VI. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

18. 6328 sayılı Kanununun 21’inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca, bu kararın başvurana tebliğ tarihinden itibaren, ilgili idarelerin işlemlerine karşı (varsa) dava açma süresinden kalan süre kaldığı yerden işlemeye devam edecek olup Eskişehir İdare Mahkemelerinde yargı yolu açıktır.

VII. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçe ve dosya kapsamına göre **BAŞVURUNUN REDDİNE**;

Kararın **BAŞVURANA** ve **ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE** tebliğine;

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisince karar verildi.

e-imzalıdır

Şeref MALKOÇ

Kamu Başdenetçisi